

บทบรรณาธิการ

ภารกิจศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย ปี 2562 และ ISBT 2019

อุบลวัฒน์ จรูญเรืองฤทธิ์

ศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย

ศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย ได้เริ่มต้นดำเนินงานบริการโลหิตของประเทศไทย นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 โดย สภากาชาดไทย ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้เป็นแกนกลางในการจัดหาโลหิตของประเทศ จากผู้บริจาคโลหิตที่ไม่หวังสิ่งตอบแทน ให้มีปริมาณเพียงพอและปลอดภัยเพื่อนำไปใช้รักษาผู้ป่วยทั่วประเทศ เป็นหนึ่งในสี่พันธกิจของสภากาชาดไทย ได้แก่ การบริการทางการแพทย์และสุขภาพอนามัย การบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัย การบริการโลหิต และการส่งเสริมคุณภาพชีวิต

ปัจจุบันศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ ได้ดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์สภากาชาดไทยปี พ.ศ. 2560-2564 ทั้งในด้านของปริมาณ ซึ่งต้องผลักดันทุกผลผลิตให้ได้ตามเป้าหมายตัวชี้วัด ในด้านคุณภาพต้องเพิ่มบริบทด้านคุณภาพในผลผลิตที่ได้ตามเป้าหมายหรือผลผลิตที่ยังขาดเป้าหมายเชิงคุณภาพ รวมทั้งทบทวนแผนให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ปี พ.ศ. 2560-2564 และยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ประกอบด้วย 1) การพัฒนาและขยายบริการโลหิต ผลิตภัณฑ์จากพลาสมา และเซลล์ต้นกำเนิดเม็ดโลหิตให้มีผู้รับบริการได้รับโลหิต ส่วนประกอบโลหิตและผลิตภัณฑ์จากพลาสมา และเซลล์ต้นกำเนิดเม็ดโลหิตที่มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานสากล และเพียงพอเพื่อการรักษา โดยสามารถจัดหาโลหิตให้กับผู้ป่วยได้อย่างน้อยร้อยละ 45 เทียบกับความต้องการของผู้ป่วยทั่วประเทศ และโลหิตซึ่งให้กับผู้ป่วยทั่วประเทศได้รับการตรวจคุณภาพโลหิต ด้วยวิธีมาตรฐานสูงสุดระดับสากล (ซีวีวีหยากระดับโมเลกุล) เป้าหมายร้อยละ 100 2) มีผลิตภัณฑ์จากพลาสมาที่ผลิตโดยศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย เทียบกับความต้องการของประเทศ ให้ได้ร้อยละ 60 และ 3) มีจำนวนผู้ขึ้นทะเบียนสะสมเป็นผู้บริจาคเซลล์ต้นกำเนิดเม็ดโลหิตในแต่ละปี ที่ได้รับการตรวจแอนติเจนบนเม็ดเลือดขาวตามมาตรฐานสากล จำนวน 232,967 ราย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ภารกิจศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย มีความโดดเด่นและมีการพัฒนาต่อเนื่องอย่างเห็นได้ชัดตลอดระยะเวลาการดำเนินงานจวบจนปัจจุบันก้าวสู่ปีที่ 50 ศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ โดยมีการกิจที่โดดเด่นในด้านต่างๆ ได้แก่

1. ด้านการรณรงค์จัดหาผู้บริจาคโลหิต เป็นไปตามเป้าหมายที่องค์การอนามัยโลก ได้กำหนดการจัดหาโลหิตของแต่ละประเทศ

ต้องได้มาจากผู้บริจาคโลหิตด้วยความสมัครใจ ไม่หวังสิ่งตอบแทน 100% และดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายในปี ค.ศ. 2020 หรือ ปี พ.ศ. 2563 ได้รณรงค์ประชาสัมพันธ์จัดหาผู้บริจาคโลหิตเชิงรุก โดยใช้กลยุทธ์การจัดหาโลหิตต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถจัดหาโลหิตได้เพิ่มขึ้นตามเป้าหมาย และขยายไปยังกลุ่มผู้บริจาคโลหิตขององค์กรต่างๆ อย่างทั่วถึง ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจของโลหิต จึงมีการบริจาคโลหิตเพิ่มมากขึ้นด้วย และมีการใช้กิจกรรมในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในวาระโอกาสสำคัญต่างๆ อาทิ กิจกรรมรณรงค์สร้างแกนนำและปลูกฝังการบริจาคโลหิตแก่เยาวชน และการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ผู้ประสานงานด้านการจัดหาผู้บริจาคโลหิต ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ด้วยการจัดการประชุมอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี นอกจากนี้ ยังขยายศักยภาพการจัดหาโลหิตไปยังภูมิภาคทั่วประเทศ โดยมีภาคบริการโลหิตแห่งชาติ 13 แห่ง ได้แก่ ภาคบริการโลหิตแห่งชาติที่ 2 จังหวัดลพบุรี ภาคบริการโลหิตแห่งชาติที่ 3 จังหวัดชลบุรี ภาคบริการโลหิตแห่งชาติที่ 4 จังหวัดราชบุรี ภาคบริการโลหิตแห่งชาติที่ 5 จังหวัดนครราชสีมา ภาคบริการโลหิตแห่งชาติที่ 6 จังหวัดขอนแก่น ภาคบริการโลหิตแห่งชาติที่ 7 จังหวัดอุบลราชธานี ภาคบริการโลหิตแห่งชาติที่ 8 จังหวัดนครสวรรค์ ภาคบริการโลหิตแห่งชาติที่ 9 จังหวัดพิษณุโลก ภาคบริการโลหิตแห่งชาติที่ 10 จังหวัดเชียงใหม่ ภาคบริการโลหิตแห่งชาติ 11 จังหวัดนครราชสีมา ภาคบริการโลหิตแห่งชาติที่ 12 จังหวัดสงขลา ภาคบริการโลหิตแห่งชาติ จังหวัดภูเก็ต และงานบริการโลหิต สถานีกาชาดหัวหินเฉลิมพระเกียรติ เป็นศูนย์กลางการให้บริการโลหิตแบบครบวงจรเป็นมาตรฐานเดียวกันกับศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ โดยมีการขยายการรับบริจาคโลหิตไปยังจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งเป็นจังหวัดเครือข่ายของภาคบริการโลหิตแห่งชาติ เพื่อสนับสนุนการจัดหาโลหิตให้แก่สาขาบริการโลหิต โรงพยาบาลในเครือข่าย เพิ่มมากขึ้นทำให้มีโลหิตเพียงพอสำหรับผู้ป่วยในจังหวัดเครือข่าย

2. ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ เป็นศูนย์กลางการคัดกรองโลหิตที่ได้รับบริจาคทั่วประเทศ โดยใช้วิธีอณูชีววิทยา (nucleic acid amplification technology หรือ NAT) เป็นวิธีการตรวจหาเชื้อในระดับโมเลกุลที่เป็นสารพันธุกรรมที่เรียกว่า nucleic acid โดยการเพิ่มจำนวนสารพันธุกรรมของเชื้อ

ไวรัสเอชไอวี ไวรัสตับอักเสบบี และไวรัสตับอักเสบซี ให้มีปริมาณมากจนตรวจพบเชื้อได้ จึงทำให้สามารถตรวจหาเชื้อในผู้บริจาคโลหิตที่เพิ่งได้รับเชื้อมาได้อย่างรวดเร็ว ช่วยลดความเสี่ยงจากการติดเชื้อจากโลหิตของผู้บริจาคที่มีการติดเชื้อระยะแรก (window period) ซึ่งไม่สามารถตรวจได้โดยวิธีทางนำเหลืองวิทยาที่ใช้ในห้องปฏิบัติการทั่วไป

นอกจากนี้ ได้รับการแต่งตั้งจากองค์การอนามัยโลก ให้เป็นศูนย์ฝึกอบรมด้านเวชศาสตร์บริการโลหิตประจำภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (WHO Collaborating Centre for Training in Blood Transfusion Medicine) ครั้งแรกเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ. 2547 เป็นระยะเวลา 4 ปี และจากการปฏิบัติการจึงได้ผลสัมฤทธิ์อย่างต่อเนื่อง องค์การอนามัยโลกจึงได้ต่ออายุการเป็นศูนย์ฝึกอบรม ถึงปัจจุบัน เป็นวาระที่ 4 ระหว่างวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2559 ถึง 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2563

จากเทคโนโลยีด้านงานบริการโลหิตที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ ได้มีการพัฒนานวัตกรรมต่างๆ ขึ้นอย่างมากมาย เช่น การผลิตผลิตภัณฑ์บรรจุโลหิตระบบปิดจีลที่ทันสมัย การผลิตน้ำยาตรวจหมู่โลหิต การผลิตเซรัมป้องกันไวรัสตับอักเสบบี เซรัมป้องกันพิษสุนัขบ้า น้ำพลาสมาที่ได้รับบริจาคมาสกัดเป็นผลิตภัณฑ์ยา 3 ชนิด ได้แก่ Albumin, IVIG (intravenous immune globulin) และ Factor VIII เป็นแห่งแรกในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมีการจัดตั้งธนาคารเซลล์ต้นกำเนิดเม็ดโลหิต (Thai National Stem Cell Donor Registry : TSCDR) เพื่อจัดหาอาสาสมัครผู้บริจาคที่ไม่ใช่ญาติให้กับผู้ป่วย

การจัดตั้งศูนย์ผลิตผลิตภัณฑ์จากพลาสมาขึ้นเป็นแห่งแรกในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตั้งอยู่บนที่ดินสภากาชาดไทย ณ ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี นั้น ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีขั้นสูงในการผลิตจากบริษัท Green Cross Corporation (GCC) สาธารณรัฐเกาหลี ซึ่งได้รับมาตรฐานในการผลิตระดับชาติ (Korean FDA) และระดับสากลตามมาตรฐาน GMP โดยการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์เป็นไปตามเภสัชตำรับของยุโรป (European Pharmacopeia) ได้รับการขึ้นทะเบียนตำรับยาและได้รับการรับรองมาตรฐานตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิต (GMP) จากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข โดยมีการผลิตพลาสมาสูงถึง 200,000 ลิตรต่อปี โดยนำพลาสมาที่ได้รับบริจาคมาสกัดเป็นผลิตภัณฑ์ยา 3 ชนิด คือ Albumin, IVIG และ Factor VIII เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยด้วยโรครุนแรงและเรื้อรังต่างๆ ที่ต้องรักษาด้วยผลิตภัณฑ์จากพลาสมา ซึ่งมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ปัจจุบันงานบริการโลหิตมีความก้าวหน้า พัฒนาไปในระดับนานาชาติและสู่ระดับสากล จำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ความรู้เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการทำงานให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ ศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย มีศักยภาพและความเป็นผู้นำด้านงานบริการโลหิตในภูมิภาคนี้ และประเทศไทยก็เป็นประเทศที่พร้อมจะต้อนรับผู้เข้าร่วมประชุมได้ ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยเป็นที่รู้จักของชาวต่างชาติ ทั้งอาหาร การเดินทางและสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงาม รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่ไม่สูงมาก จึงได้ขอสมัครเป็นเจ้าภาพการจัดประชุมวิชาการ 30th Regional Congress of the International Society of Blood Transfusion (ISBT) โดยไปนำเสนอแข่งขันกับอีก 2 ประเทศ คือ ประเทศอินเดีย และบังคลาเทศ และประเทศไทยได้รับเลือกเป็นเจ้าภาพในครั้งนี้ ระหว่างวันที่ 16-19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 ณ โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ เซ็นทรัลเวิลด์ กรุงเทพฯ เป็นการประชุมวิชาการด้านงานบริการโลหิตระดับนานาชาติ และสร้างความร่วมมือทางวิชาการงานบริการโลหิตระหว่างประเทศ ตลอดจนการฟื้นฟูวิชาการงานบริการโลหิตในระดับภูมิภาค

กลุ่มเป้าหมายของผู้ที่เข้าประชุมครั้งนี้ จะเป็นผู้ที่ทำงานด้านธนาคารเลือดทั่วโลก วิทยากรที่มาให้ความรู้เป็นผู้ที่มีชื่อเสียงในวงการงานบริการโลหิตระดับนานาชาติ และการจัดที่ประเทศไทยจะทำให้ผู้ที่ทำงานด้านนี้ในประเทศเราได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมมากยิ่งขึ้น เป็นการเปิดโลกทัศน์ นวัตกรรม เทคโนโลยีต่างๆ การพัฒนางานด้านงานบริการโลหิตที่เป็นปัจจุบันและในอนาคต สามารถนำมาพัฒนางานได้อย่างเหมาะสมเท่าเทียมนานาชาติ

เอกสารอ้างอิง

1. The 2nd meeting minutes of Ministry of Public Health on "the establishment of National Blood Centre" on 23rd December 1963.
2. The Thai Red Cross Society. Dynamic and innovation book of the Thai Red Cross Society : the celebration on the auspicious occasion of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn's 5th cycle birthday anniversary 2nd April 2015. Bangkok: Thai Red Cross Society; 2016.
3. Implementation document of the Thai Red Cross Society, December 2018.
4. National Blood Centre, Thai Red Cross Society. Blood Transfusion Service News. 2019 January-February;10(1).
5. <http://www.isbtweb.org/bangkok/>